

Vergaderjaar 2020–2021

33 529

Gaswinning

Nr. 878

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 september 2021

Hierbij stuur ik uw Kamer mede namens de Minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een voortgangsrapportage van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over de versterking toe en geef ik de reactie van het kabinet daarop. Daarnaast ga ik in deze brief in op ontwikkelingen ten aanzien van gebouwen buiten de werkvoorraad van de versterking, afspraken met woningcorporaties, de samenwerking tussen NCG en IMG en vergoedingen voor huurders van particuliere eigenaren. Een overzicht van uitgevoerde moties met betrekking tot de versterking gaat als bijlage 1 bij deze brief¹.

SodM-rapportage voortgang versterking

Op 12 juli jl. heeft het SodM de rapportage *Voortgang van de versterkings-opgave en de afbouw van de gaswinning ('20-'21)* gepubliceerd (bijlage 2)². Het SodM is positief over het versneld afbouwen van de gaswinning en het vooruitzicht van definitieve sluiting van het Groningenveld. De veiligheid is toegenomen doordat het risico op het instorten van gebouwen als gevolg van een aardbeving kleiner is geworden. Dit is goed nieuws voor de Groningers, maar het laat onverlet dat een voortvarende versterking en schadeafhandeling van groot belang zijn. De maatschappelijke gevolgen van de gaswinning in Groningen zijn nog altijd groot. Veel Groningers ervaren ondanks de versnelde afbouw van de gaswinning nog geen toegenomen veiligheid en zitten in onzekerheid over hun eigen versterking of schadeafhandeling. Ik realiseer me daarom, in lijn met de rapportage, dat er de komende jaren nog veel werk te doen is. Het is bemoedigend dat het SodM ziet dat er in de versterking hard wordt gewerkt, resultaten worden geboekt en er sprake is van voortgang. Ik zet mij binnen de huidige aanpak in voor versnelling, het bieden van

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

perspectief, voorspelbaarheid en zekerheid. De streefdatum om de uitvoering van de versterking te voltooien is 2028³.

Aanpak en sturing

Het SodM beveelt een crisisaanpak aan die zou moeten leiden tot versnelling, een meer eenduidige sturing en het wegnemen van financiële barrières. Deze onderwerpen worden reeds binnen de bestaande, met de regio afgesproken, aanpak geadresseerd. Tweewekelijks vindt een uitvoeringsoverleg plaats van rijk, regio en NCG op directorenniveau om eventuele problemen in de uitvoering gezamenlijk op te lossen. De door het SodM voorgestelde crisisaanpak betekent een aanpassing van de bestaande rolverdeling en is niet de meest effectieve weg naar verbetering. Ik voel me hierin gesteund door de aanbeveling in het recente verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer⁴ om geen nieuwe, grote beleidswijzingen door te voeren.

Wat eenduidige sturing betreft ben ik binnen de huidige aanpak als enige eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de versterkingsoperatie. De NCG voert de versterking namens mij uit op basis van een ruim mandaat om alles te doen wat nodig is voor de veiligheid. Met de recente bestuurlijke afspraken is de slagkracht van de NCG verder versterkt met een budget van € 100 mln. waarmee knelpunten in de uitvoering van concrete projecten snel kunnen worden opgelost. Dit budget is in aanvulling op de kosten die noodzakelijk zijn voor de veiligheid. Gelet op deze kaders herken ik me niet in de oproep van het SodM om meer financiële slagkracht.

Dit betekent echter niet dat de NCG eenzijdig alle besluiten neemt. Binnen de huidige aanpak wordt ruimte geboden voor maatwerk, individuele keuzemogelijkheden en eigen regie voor de woningeigenaar. Hierbij moet worden samengewerkt tussen eigenaar, gemeente en NCG, zodat met de fysieke veiligheid als uitgangspunt, een bredere afweging kan worden gemaakt die meer omvat dan uitsluitend de fysieke veiligheid van het individu. De gemeenten zijn hierbij, als overheid die het dichtst bij de bewoner staat, verantwoordelijk voor de planning en prioritering van de versterkingsopgave, waaronder ook tijdelijke huisvesting. De NCG is verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. Dit is in gezamenlijk overleg met de regio uitgewerkt in het wetsvoorstel Versterken.

Capaciteit en tempo

Met het SodM onderstreep ik dat versnelling in de uitvoering van belang is. Het meerjarig versterkingsplan waarover ik uw Kamer recentelijk heb geïnformeerd⁵ heeft mede als doel de beschikbare marktcapaciteit beter te benutten. Met zicht op een zekere en continue werkstroom kunnen bedrijven in de bouwsector de werkzaamheden beter plannen. Ik ben voornemens om dit najaar een «Bouwtop» te organiseren om hierover concrete afspraken te maken met bedrijven in de bouwsector. Verder zoekt de NCG versnelling in het organiseren en toepassen van nieuwe werkwijzen in de versterkingsoperatie, waarbij een bewoner die de versterking in eigen beheer uitvoert zelf een aannemer kan kiezen uit een bouwpool. De aannemers in de bouwpool hebben al informatie met de NCG gedeeld. Op deze manier gaat het selecteren van een aannemer en de opdrachtverlening sneller. Deze werkwijze via een pool wordt ook toegepast bij bijvoorbeeld de herbeoordelingsadviseurs. Ook verkent de

³ Kamerstuk 33 529, nr. 872

⁴ Bijlage bij Kamerstuk 35 830 VII, nr. 2

⁵ Kamerstuk 33 529, nr. 872

NCG de mogelijkheden om op efficiëntere wijzen aan te besteden. Hierbij geldt dat een aanzienlijk deel van de adressen die in voorbereiding zijn voor de uitvoering lichtere versterkingsmaatregelen nodig heeft dan de adressen die nu uitgevoerd worden. Dit heeft een positief effect op de capaciteit in de markt, omdat voor de lichtere versterking regionale en plaatselijke (kleinere) aannemers vaker in aanmerking komen. Daarnaast zijn de woningcorporaties een belangrijke samenwerkingspartner van de NCG. Zo'n 35% van de huizen in de werkvoorraad is corporatiebezit. Binnen de NCG is een programma corporaties ingericht om communicatie, afstemming en planning te stroomlijnen en tempo te realiseren. Daartoe heeft de NCG aan iedere corporatie in het gebied een project-leider toegewezen die hen van begin tot eind begeleidt.

Met de uitrol van de typologieaanpak is een andere belangrijke stap gezet om de operatie te versnellen⁶. Door de typologieaanpak kunnen beoordelingen veel sneller plaatsvinden en hebben Groningers eerder duidelijkheid over de veiligheid van hun woning, en het eventuele versterkings-traject. Bovendien wordt het werk met de typologieaanpak voorspelbaarder en beter te plannen. Net als in de meest recente actualisatie van de Nederlandse praktijkrichtlijn 9998 (NPR) zijn de nieuwste inzichten op bouwkundig en seismologisch gebied toegepast in deze typologieaanpak. Al met al is de verwachting dat alle reguliere en typologische opnames en beoordelingen eind 2023 zijn afgerond. Zo heeft iedereen in 2023 duidelijkheid over wat er met zijn of haar woning gaat gebeuren.

Ik onderschrijf de oproep van het SodM om afspraken over samenwerking tussen het IMG en de NCG in regelgeving vast te leggen. Het wetsvoorstel versterken bevat een grondslag voor een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Het streven is deze AMvB dit najaar in consultatie te brengen en vervolgens voor te hangen bij beide Kamers van de Staten-Generaal.

Het SodM vraagt ook terecht aandacht voor perspectief voor bewoners. In aanvulling op het rapport van het SodM wijs ik dan ook op de inspanningen die op het gebied van perspectief worden gedaan die niet in het voortgangsrapport staan benoemd. De bestuurlijke afspraken betekenen dat er voor alle woningen in het aardbevingsgebied de mogelijkheid is tot woningverbetering. Daarnaast is er geld beschikbaar gesteld voor integrale programma's voor bijzondere doelgroepen, waaronder sociale en emotionele ondersteuning. Ook ben ik blij met de afspraken die zijn gemaakt over het interventieteam Vastgelopen Dossiers om de bewoners die daarmee te maken hebben een oplossing te bieden⁷. Het team inventariseert momenteel samen met de gemeenten bij welke adressen dit aan de orde is. Dit betreft veelal complexe gevallen, waarbij zowel schade als versterking aan de orde is. Tot slot komt het Nationaal Programma Groningen op stoom⁸ en heb ik uw Kamer recentelijk de Toekomstagenda Groningen⁹ aangeboden.

Batch 1581

Het SodM geeft aan dat de uitwerking van de bestuurlijke afspraken op de korte termijn voor vertraging in de uitvoering heeft gezorgd, onder andere voor gebouwen in de batch 1581. Sommige bewoners hebben te maken keuzes in de uitvoering uitgesteld, in afwachting van de uitwerking van de bestuurlijke afspraken. De vertraging is daarmee een gevolg van de

⁶ Kamerstuk 33 529 nr. 871

⁷ Kamerstuk 33 529, nr. 872

⁸ Jaarverslag NPG, Kamerstuk 33 529, nr. 870 (Bijlage)

⁹ Kamerstuk 33 529, nr. 843

keuzemogelijkheden die aan bewoners worden geboden. Bewoners in deze batch hebben een versterkingsadvies ontvangen en kunnen op grond van de gemaakte afspraken kiezen voor een herbeoordeling met de nieuwste inzichten. Ik vind het van groot belang dat bewoners zorgvuldig en onderbouwd individuele keuzes kunnen maken. Daarnaast zijn 900 adressen uit batch 1581 in eerste instantie binnen de Bouwimpuls opgepakt. Gedurende het proces is gebleken dat een aantal adressen niet binnen de Bouwimpuls konden worden uitgevoerd. Daarom is besloten om voor deze gebouwen de versterking door NCG uit te laten voeren.

Opnieuw kalibreren NPR

SodM acht het wenselijk om de NPR opnieuw te kalibreren aan de wettelijke veiligheidsnorm. SodM waarschuwt dat zonder deze kalibratie mogelijk te zware versterkingsmaatregelen worden getroffen. Het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de NPR en heeft naar aanleiding van een eerdere aanbeveling van SodM hierover een advies gegeven (zie bijlage 3)¹⁰ waarin het aangeeft dat de meerwaarde van een kalibratie beperkt is en dat een consistente toepassing van de NPR belangrijker is. Gelet op de doorlooptijd van kalibratie en aanpassing van de NPR en de snelheid waarmee nu huizen worden beoordeeld, zal het merendeel van de gebouwen al beoordeeld zijn voordat de NPR na kalibratie is aangepast. Bovendien is bestuurlijk afgesproken¹¹ om de NPR in beginsel niet meer aan te passen om stabiliteit in de versterkingsopgave te brengen. Hiervan wordt alleen afgeweken als een significante ontwikkeling in de situatie of inzichten zich zou voordoen. In zo'n geval zal ACVG daarover adviseren. Gezien de beperkte meerwaarde, het dan beperkte aantal resterende NPR-beoordelingen en de afspraken over stabiliteit van de versterkingsopgave concludeer ik dat het opnieuw kalibreren van de NPR op dit moment niet opportuun is. Voor consistentie in de toepassing van de NPR is aandacht bij de NCG.

Veiligheid woningen buiten werkvoorraad

De scope van de versterkingsopgave bestaat in totaal uit ruim 26.800 adressen. Ieder gebouw binnen de scope krijgt altijd een opname op locatie en een beoordeling volgens gevalideerde beoordelingsmethoden gevolgd door een besluit of het gebouw aan de veiligheidsnorm voldoet of mogelijk moet worden versterkt. Voor het bepalen van de scope worden risicomodellen gebruikt, waarna de uitkomsten zorgvuldig bekeken worden door gemeenten en NCG en zo nodig aangevuld. Ook IMG kan panden aandragen bij NCG als zij een risico vermoeden. Daarnaast zijn meerdere waarborgen om te voorkomen dat gebouwen onterecht over het hoofd worden gezien. Zo is er de mogelijkheid voor opname op verzoek.

Er is tegelijkertijd de behoefte om meer duidelijkheid te scheppen voor eigenaren en bewoners van gebouwen buiten de scope van de versterkingsopgave. Daarom is ACVG gevraagd te adviseren of de scope van de versterkingsopgave nu zo is opgebouwd dat voldoende aannemelijk is dat gebouwen buiten de scope aan de veiligheidsnorm voldoen, en welk gericht proces kan worden gevolgd om eventuele risicovolle gebouwen buiten de scope van de versterkingsopgave te identificeren. De eerste ervaringen van de beoordelingen van panden die zijn aangemeld via het loket opname op verzoek worden hierbij betrokken. SodM zal in een vroeg

¹⁰ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

¹¹ Kamerstuk 33 529 nr. 830

stadium geconsulteerd worden en vanuit zijn rol een advies uitbrengen over deze vraag vanuit het oogpunt van veiligheid.

Bestuurlijke Afspraken woningcorporaties

In de bestuurlijke afspraken van november 2020 is € 135 mln. toegezegd aan de woningcorporaties voor hun bezit buiten de werkvoorraad van de versterking. In overleg met de woningcorporaties is afgesproken dat een deel hiervan, ca. € 20 mln. rechtstreeks ten goede komt aan hun huurders in het aardbevingsgebied (ca. 26.000). Het gaat om € 750,-, vrij te besteden, per adres. Met de corporaties is afgesproken dat zij nog in september dit jaar zorgen voor het uitbetalen van deze tegemoetkoming aan de huurders. Hiervoor hoeven de huurders geen aanvraag in te dienen. Rond het moment van uitbetalen zullen de huurders een brief ontvangen met informatie over het hoe en het waarom van de € 750,-. De resterende € 115 mln. wordt naar rato van het bezit verdeeld onder de twaalf woningcorporaties en wordt aangewend voor verduurzaming, verbetering en onderhoud van hun bezit buiten de werkvoorraad.

Samenwerking NCG en IMG

Op basis van hun samenwerkingsconvenant werken de NCG en het IMG samen om dossiers waar zowel versterking als schade speelt in samenhang op te pakken bij bewoners die dat wensen. In 2020 zijn 20 adressen geschikt gebleken voor een gecombineerde behandeling inclusief een gezamenlijke opname.

AMvB

Middels het door uw Kamer aangenomen amendement van het lid Aukje de Vries c.s.¹² bevat het wetsvoorstel Versterken een bepaling die stelt dat bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) regels worden gesteld over de wijze waarop de NCG en het IMG de uitvoering van de versterking en de vergoeding van schade op elkaar afstemmen. Het doel van deze regels is dat een bewoner, met schade en versterking op één adres, op een gecoördineerde wijze bij deze samenhang wordt begeleid – indien hij of zij dat wenst. Momenteel werken de Minister van EZK en ik, in afstemming met genoemde partijen en in gesprek met de maatschappelijke organisaties, deze regels uit. Het streven is dat deze AMvB dit najaar in consultatie wordt gebracht en vervolgens voorgehangen bij beide Kamers van de Staten-Generaal.

Uitvoeringstoets NCG en IMG

Daarnaast ontvingen wij op 4 augustus jl. een brief van de NCG en het IMG met daarin de uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel Versterken en van het «vier maal één-herstelplan» van het Groninger Gasberaad (GGB). Met aanbieding van deze brief (bijlage 4)¹³ geven wij uitvoering aan de gewijzigde motie van het lid Agnes Mulder c.s.¹⁴. In hun uitvoeringstoets geven de partijen aan dat zij in staat zijn het wetsvoorstel Versterken en de daarin opgenomen artikelen die zien op de samenhang tussen schade en versterken uit te voeren. Tegelijkertijd geven de NCG en het IMG aan dat een aantal thema's op basis van het wetsvoorstel Versterken verder uitgebouwd en vastgelegd kan worden, wanneer een bewoner daar zelf voor kiest. U kunt hierbij denken aan de concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, zoals het aanbieden van één

¹² Kamerstuk 35 603, nr. 32

¹³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

¹⁴ Kamerstukken 2020/2021, 35 603, nr. 74

geïntegreerd plan van aanpak en het onderling uitwisselen van informatie. Deze uitwerking vindt plaats in de hierboven genoemde AMvB. De evaluatie van het samenwerkingsconvenant tussen NCG en IMG, die op korte termijn beschikbaar komt en waarover uw Kamer geïnformeerd wordt, wordt tevens bij de opstelling van deze AMvB betrokken. Ten aanzien van het herstelplan van het GGB geven zij aan dat, gezien de fundamenteel verschillende processen, werkvoorraad, planning en bevoegdheden, het niet mogelijk is dit voorstel onverkort over te nemen. Het verplicht samenvoegen van de processen en besluiten is in de regel niet in het belang van de bewoner. Dit leidt namelijk niet onverkort tot een duidelijkere en snellere procedure van afhandeling. Een aantal elementen uit het herstelplan, zoals één plan van aanpak, worden wel meegenomen in de verdere vormgeving van eerdergenoemde AMvB.

Huurders van particuliere verhuurders

In een schriftelijk overleg van februari 2021¹⁵ heeft de SP-fractie aandacht gevraagd voor de positie van huurders van particuliere verhuurders, die geen aanvraag konden indienen voor de beleidsregel tegemoetkoming huurders. Omdat er ook huurders van particuliere verhuurders zijn die ten gevolge van de versterking van hun huurwoning aanspraak moeten kunnen maken op deze tegemoetkoming is de beleidsregel gewijzigd. De wijziging is 1 augustus jongstleden in werking getreden. De beleidsregel voorziet in een tegemoetkoming van € 500,- aan huurders die gedurende de periode 2015–2020 in het kader van de versterkingsopgave in een wisselwoning hebben verbleven die door de corporatie beschikbaar is gesteld, en in een vergoeding voor nutsvoorzieningen en internetaansluiting van € 45,- voor iedere week dat de huurder in de wisselwoning heeft verbleven. De aanleiding voor de tegemoetkoming was om een niet uitlegbaar verschil met particuliere eigenaren gelijk te trekken. Particuliere bewoners bleken namelijk in het verleden geen kosten in wisselwoningen te hebben gehad, terwijl huurders dat wel hadden. De NCG voert de regeling uit.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

¹⁵ Kamerstuk 33 529, nr. 847